

Kartlegging og bekjempelse av fremmede arter langs utvalgte veier i Meråker kommune 2013.

Oppdragsgiver: Meråker kommune

1. Forord

På oppdrag for Meråker kommune har UTiNA AS sommeren 2013 kartlagt og startet bekjempelse av fremmede arter langs utvalgte veier i Meråker kommune.

Arbeidet med kartlegging av fremmede arter kom delvis i gang i 2012 etter initiativ fra Fylkesmannen i Nord-Trøndelag. Man har lenge sett at hagelupin har utvidet sin utbredelse i Meråker, og det har lenge vært kjent at det i Kopperå har vært spredning av Tromsøpalme. Det ble derfor tildelt kommunen midler for å komme i gang med kartleggingen i 2012.

Det er i 2013 kartlagt 453 lokaliteter av fremmede arter i Meråker langs de veiene og områdene som er prioritert.

Forsidefoto viser veiskulder med artene blåklokke (*Campanula rotundifolia*), prestekrage (*Leucanthemum vulgare*) og geitrams (*Chamerion angustifolium*).

Feltarbeidet er utført av Bodil Bakken, Dag H. Karlsen, Rune Lilleløkken og Tore Horten. Rapporten er utarbeidet av Tore Horten.

Innholdsfortegnelse

Innhold

1. Forord.....	2
Innholdsfortegnelse	3
2. Innledning	4
Målsetting og bakgrunn.....	4
Prosjektorganisering.....	4
Områdebeskrivelse	4
3. Metode.....	5
Registreringer	5
Bekjempelsesmetode	5
Presentasjon av resultatene	5
Materiale	5
4. Resultater.....	6
5. Konklusjon og anbefalinger	11
Kartlegging.....	11
Bekjempelse.....	12

2. Innledning

Målsetting og bakgrunn

Målet med å få gjennomført registrering av fremmede arter langs utvalgte veier i Meråker kommune er å få en status på omfanget av utbredelsen av disse. Målet med bekjempelsen av fremmede arter i Meråker er å stoppe videre utbredelse og om mulig reversere utbredelsen langs vei.

Bakgrunn for prosjektet er samarbeidsprosjektet mellom Statens Vegvesen og Fylkesmannen i Nord-Trøndelag. Dette samarbeidsprosjektet fordeler midler til utvalgte kommuner i Nord-Trøndelag etter søknad. UTiNA AS har avtale om kartlegging og bekjempelse med Meråker kommune i 2013.

Det er tidligere gjennomført kartlegging av Hagelupin i Meråker, langs Stjørdalselva i 2009 og i 2012 langs utvalgte veier. Kartleggingen i 2012 kom i gang sent i sesongen for Hagelupin.

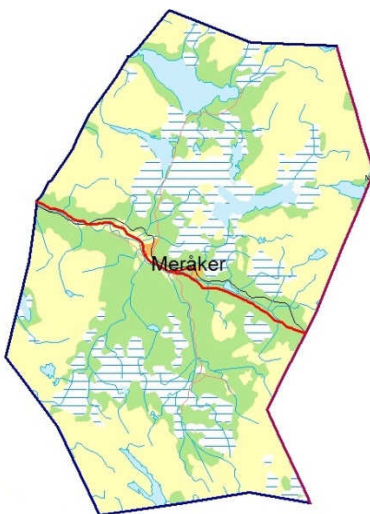
Det har i flere år vært kjent at det i Kopperå er en forekomst av Kjempebjørnekjeks/Tromsøpalme. Meråker kommune har i flere år leid inn personell til bekjempelse av denne, både mekanisk og kjemisk bekjempelse er forsøkt uten at det er registrert noen tilbakegang av denne arten.

Prosjektorganisering

Meråker kommune har vært ansvarlig for prosjektet. Prosjektet er finansiert av Fylkesmannen i Nord-Trøndelag og Staten vegvesen.

Områdebeskrivelse

Meråker kommune er en innlandskommune som grenser mot Sverige sørøst i Nord-Trøndelag. Hoveddalføret med Stjørdalselva strekker seg fra vest mot øst og ender i Meråker sentrum, der dalen deler seg i flere sidedaler som Torsbjørkdalen, Stordalen, Teveldalen og Fersdalen. E14 følger hoveddalføret gjennom Meråker og videre mot Sverige gjennom Teveldalen.

Kart over Meråker kommune

3. Metode

Takseringsmetode

Takseringsarbeidet er gjennomført i henhold til retningslinjene gitt av samarbeidsprosjektet Fremmed arter langs E6 og E14 i Nord-Trøndelag (Vedlegg 1).

Registreringer

Registreringene er lagt inn i Artsobservasjoner for vekster, der prosjektet har mulighet til å lagre egne data for enklere sortering. I henhold til instruks fra FM og Statens Vegvesen er enkeltplanter registrert som 1, 2-10 planter er registrert som 5 og antall planter fra 11 stk og flere er registrert med taksert antall planter.

Bekjempelsesmetode

Bekjempelsen utført 2013 er utført i henhold til Meråker kommunes plan for bekjempelse (vedlegg 2). Og i henhold til instruks gitt av Statens vegvesen og Fylkesmannen i Nord-Trøndelag

Presentasjon av resultatene

Alle data er lagt inn i artsobservasjoner.no. Data som presenteres i denne rapporten er hentet fra denne databanken.

Materiale

Det er etter taksering i 2013 funnet 453 lokaliteter i Meråker kommune langs E14 og utvalgte fylkes- og kommunale veier. Hagelupin representerer 424 av disse.

Kategori	Antall lokaliter
1	105
5	117
11 – 50	92
51 – 100	25
101 – 500	68
501 – 1000	7
1001 -	10

Tabell 1. Fordeling av størrelse på lokalitetene av Hagelupin

Det er funnet seks lokaliteter av Slirekne, tre av lokalitetene er lokalisert i Kopperå.

Det er kartlagt 22,5 km langs E14, og 53 km med fylkesveier. Samtidig retakserte UTiNA AS strekninger som ble taksert i 2012. Dette for å sikre at man får med alle lokaliteter, og for å se eventuelt om disse har økt i omfang eller har spredt seg mer.

4. Resultater

Alle resultater er registrert i www.artsobservasjoner.no/vekster. Dataene er offentlige og dermed tilgjengelige for alle.

Teveldalen:

Fra Turifoss til Skurdalsvoll dammen er det kun registrert enkelte forekomster av Hagelupin langs E14. Men fra Skurdalsvoll dammen til grensen mot Sverige er det registrert store forekomster. Teveldalen kan således karakteriseres som en enkelt bestand som er avskåret fra resten av E14. Det er observert Hagelupin et stykke inne på Svensk side, mellom Storlien og Storvallen, men dette er kun observert og ikke registrert.

Utina AS har bekjempet alle registrerte forekomster av hagelupin på Teveldalen i 2013. Alle forekomster med inntil 10 planter er bekjempet kjemisk, mens resterende er bekjempet mekanisk. Dette i henhold til instruks.

På Teveldalen ved Meråkerfjell ridesenter er det flere lokaliteter av kjempespringfrø (*Impatiens glandulifera*), disse har spredt seg ut fra en privat hage. Alle planter ble plukket opp med roten, og levert i container for fremmede arter. Det ble registrert 15104 kjempespringfrø på disse lokalitetene. Det ble tildelt ekstra midler fra Fylkesmannen i Nord-Trøndelag til denne jobben, og det ansees som meget viktig å bekjempe disse lokalitetene da spredningsfaren er stor.

Stordalen:

Det er betydelige forekomster av Hagelupin fra Turifoss til Svingen på Stordalsveien. Ellers er det en større forekomst på Stordalsveien nord for avkjørsel til Dalåinntak. Den neste er den sydligste kartlagte forekomst av Hagelupin, og er lokalisert ved Stordalsvollen, ved avkjørsel til gamle stordalsvei. Denne forekomsten ligger delvis i privat hage.

Det er bekjempet i henhold til instruks alle registrerte forekomster langs Stordalsveien. Ved Skomakermoen representerer dette en stor innsats. Der finner man hagelupin langs vei, så vel som i private hager. Vi har bekjempet begge deler da det har vært dialog med private grunneiere.

Etter tips fra publikum ble det også registrert to lokaliteter på vestsiden av Dalåa, ved avkjørsel til Øyvollen.

Fersdalen:

Fra Kvernbekken til Jemtåsen langs Fv 2 er det registrert hagelupin, ellers er det ingen registrerte forekomster langs denne veien. Vi har forsøkt å finne igjen en tidligere kartlagt og luket forekomst ved Meråker Brugs hytte (Torpberget) ved Nøstervika, samtidig er det registrert i 2012 kjempespringfrø ved Mårråkvollen. Denne er ikke funnet da området ble kartlagt. Fra Kvernbekken til Jamtåsen er alle forekomster bekjempet i 2013.

Torsbjørkdalen:

Det er flere store forekomster av Hagelupin langs kommunal og privat vei, men de fleste og

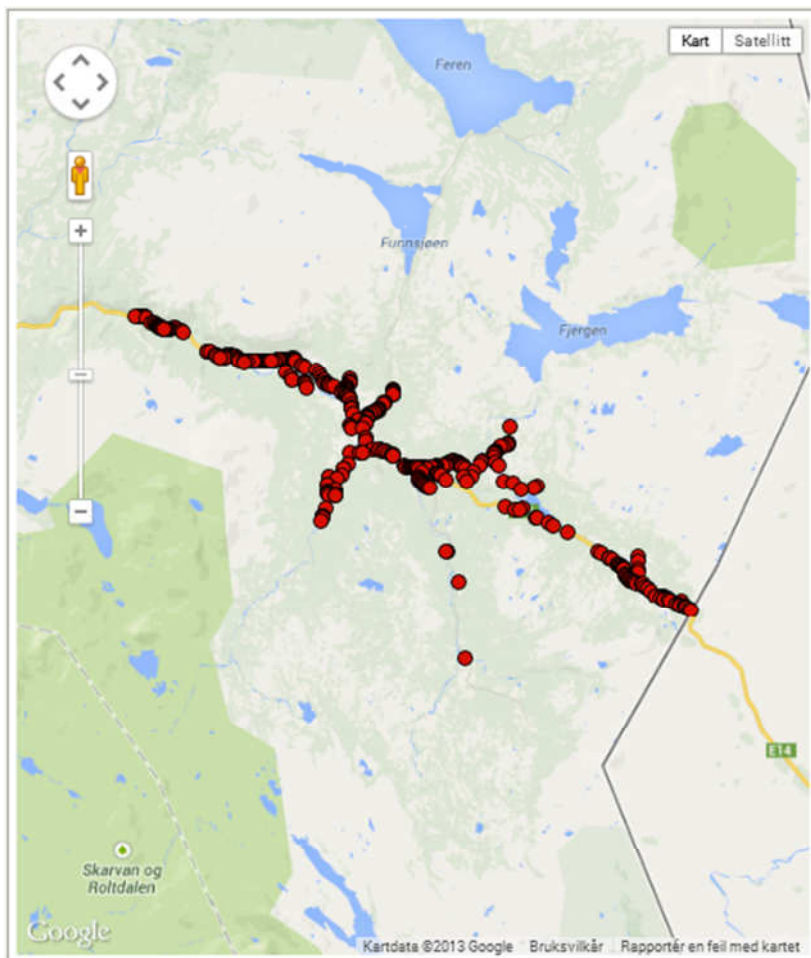
største forekomstene finner vi langs vestsiden av dalen. Alle forekomster er bekjempet flere ganger i 2013. Den største finner man ved Revhaugen, denne er bekjempet tre ganger mekanisk.

Kopperåveien/Kopperå:

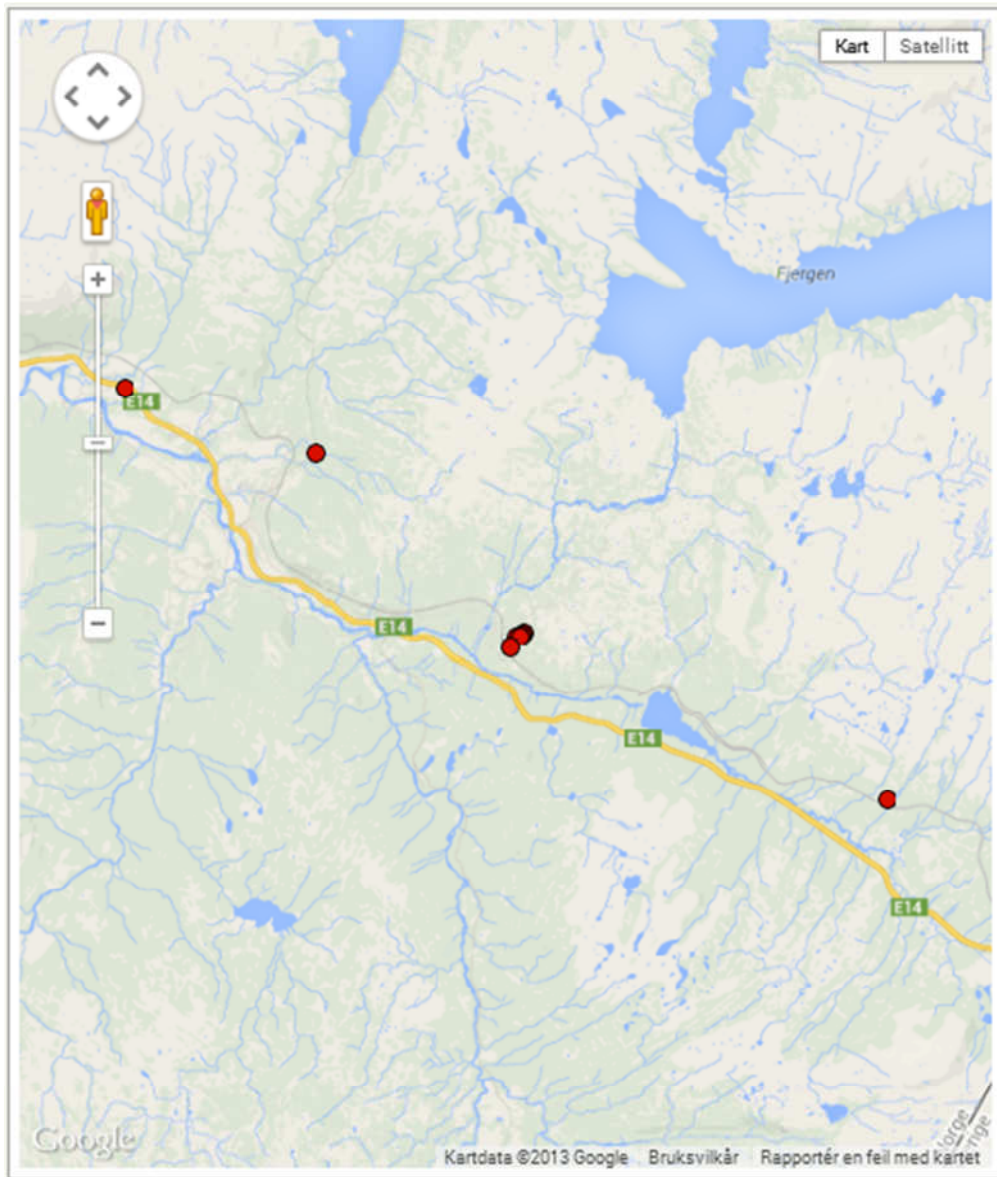
Fra Turifoss til Nydammen, og gjennom boligfeltene i Kopperå finner vi de største forekomstene av Hagelupin i Meråker. Det ble vanskelig å taksere forekomsten i Kopperå etter instruks, og er derfor taksert etter best mulig evne til ca 60 000 planter. Det ble også funnet en større forekomst ved Grønbergdammen, denne ligger ca 100 meter fra vei inn til kraftverket. Dette skal være stedet der brakkerigg var plassert under utbyggingen av kraftverkene i Meråker. Denne forekomsten ble oppdaget seint i sesongen og var delvis frøsatt, den ble bekjempet mekanisk en gang. Langs veien til Fjergen er det registrert flere små lokaliteter som er bekjempet i tre omganger.

Fylkesvei 4, Sørsidevegen:

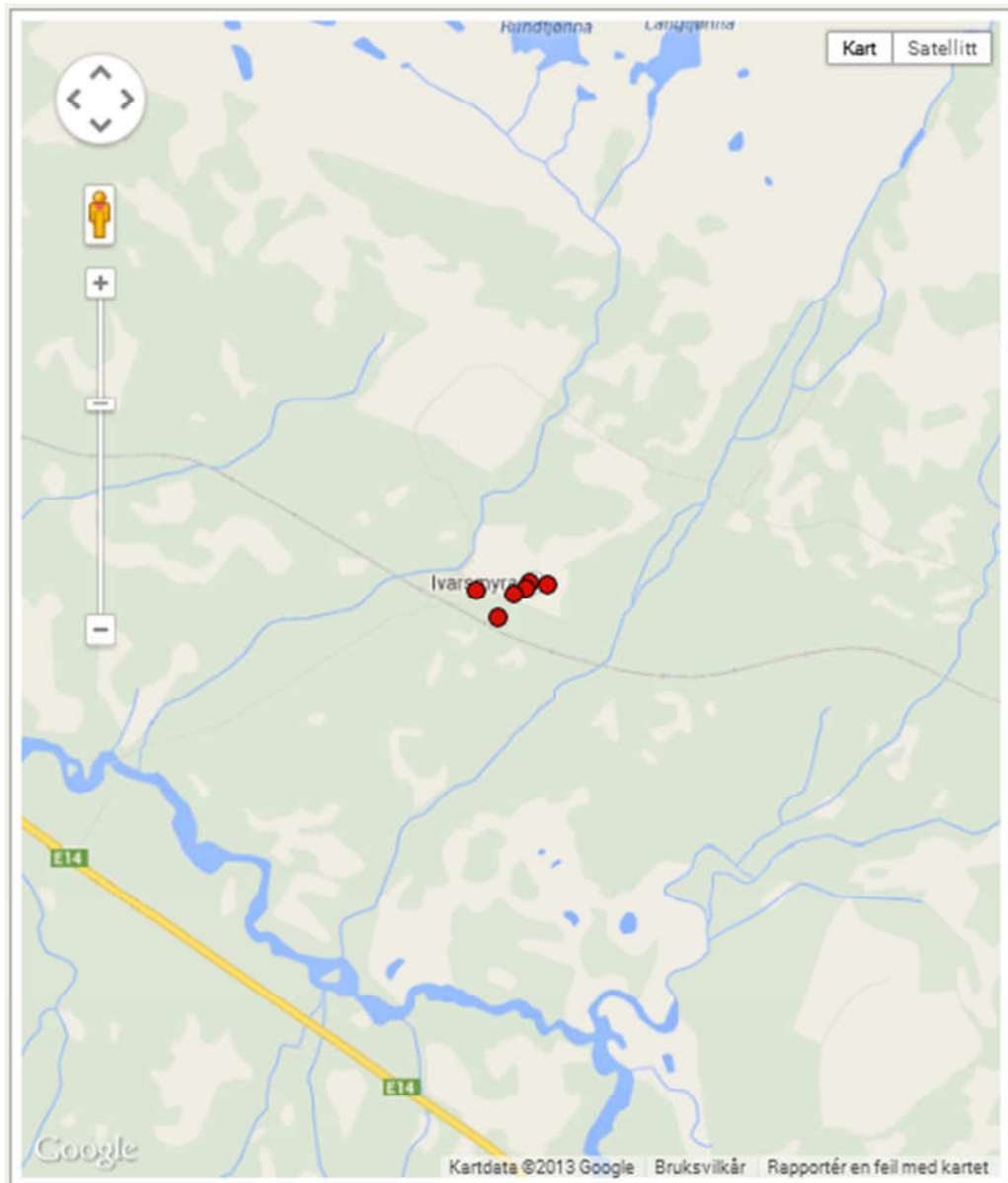
Fra MVS og vestover til enden av veien ved Stuberg. Veien over brua og til E14 er ikke kartlagt i 2013, dette på grunn av misforståelser om hva som er fylkesvei og ikke.

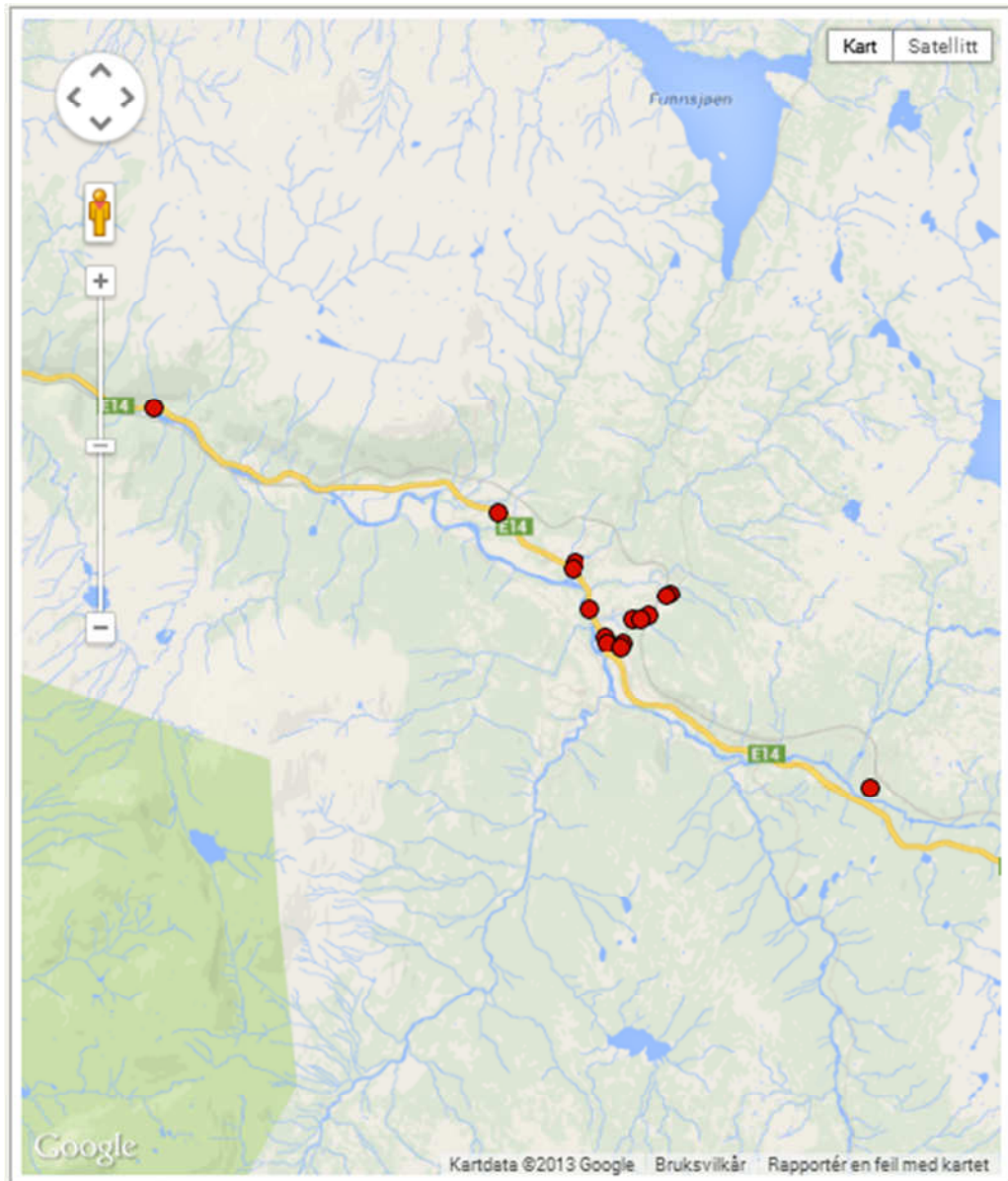
Kartet viser kartlagte lokaliteter av hagelupin (*Lupinus polyphyllus*) i 2013.

Kartet viser kartlagte lokaliteter av slirekne (Polygonaceae) i Meråker i 2013.

Kartet viser lokalitetene av kjempespringfrø (*Impatiens glandulifera*) kartlagt og bekjempet i 2013.

Kartet viser kartlagte lokaliteter av rynkerose (*Rosa rugosa*) i Meråker i 2013

5. Konklusjon og anbefalinger

Kartlegging

Resultatene av takseringsarbeidet som er gjort i Meråker sommeren 2013 viser at det er registrert alle de artene som samarbeidsprosjektet «Fremmede arter langs E6 og E14 i Nord-Trøndelag» har på listen over arter som skal registreres.

Kartlegging av fremmede arter er gjort i perioden fra midt i juni til midten i juli, men det er også registrert forekomster som er funnet under jobben med bekjempelse. Hagelupin er en art som blomstrer over en lang periode. Dette krever at man takserer og registrerer over tid, og det har UTiNA AS hatt muligheten til i Meråker da vi også har hatt jobben med bekjempelse. Den samme fordelene ser vi også opp i mot bekjempelse av forekomsten av kjempebjørnekjeks/tromsøpalme. Dette er en meget hardfør art som krever stadig oppfølging. Det ble benyttet både Roundup og Tomahawk (Starane) som plantevernmiddel, vi synes å se at Tomahawk gir best virkning på tromsøpalme.

Hagelupin er den arten som har desidert størst utbredelse i Meråker. Vi har funnet utbredelsesgrensen langs vei i 2013. Det har vært et samtaleemne med personer vi har hatt kontakt med i 2013 at det i år virker for å være mindre hagelupin enn tidligere. Dette er kun en tolkning, da det ikke foreligger noe konkrete data. Vi har diskutert dette med flere fagfolk også, uten å ha fått noe klart svar. Om barfrost har noen betydning for hagelupin er ukjent, men det må nevnes at det i 2013 i Meråker også har vært store frostskafer på hageplanter for øvrig. Landbruket har også hatt reduserte gressavlinger som følge av isbrann, om dette kan knyttes til en mulig reduksjon av hagelupin vil vi ikke konkludere med.

Slirekneartene vi har funnet i Meråker er lokalisert i Kopperå, Skoger, Ivarsmyr og ved Slungård Sagbruk. Det har vært samtale med eier av forekomsten ved Skoger som kunne fortelle at det er flere hageeiere som har hentet stiklinger derfra. Lokalitetene i Kopperå stammer sannsynligvis fra samme lokalitet.

Tromsøpalme/Kjempebjørnekjeks er tidligere registret i Kopperå, og er derfor ikke registret sommeren 2013. Arten forekommer både på kommunal og privat grunn. UTiNA AS har ikke bekjempet planter på privat grunn der vi ikke har hatt kontakt med eier. Dette må avklares mellom kommunen og hageeiere i området da dette forenkler bekjempelsen.

Det er i 2013 startet bekjempelse fra utbredelsesgrensen og nedover mot sentrum av Meråker i henhold til instruks gitt av Meråker kommune. Vi ser at bekjempelsen er mer krevende enn det som man har trodd, og bekjempelse bør gjøres flere ganger enn det som er oppgitt i instruks fra Statens vegvesen og Fylkemannen i Nord-Trøndelag.

Vi har i hovedsak bekjempet planter i blomst, men før frøsetting. Det vil være meget arbeidskrevende å bekjempe for å unngå blomstring. Samtidig ser vi en tendens til at bekjempelse av hagelupin i blomst, reduserer i større grad plantenes evne til å reproducere blomst enn om man bekjempelse skjer før blomstring.

Bekjempelse

Fremmede arter forekommer som forvillet i hovedsak langs ferdselsårer og langs vassdrag. For å lykkes i å få fjernet artene er det derfor viktig å finne utbredelsesgrensen til de ulike artene, slik at man kan starte øverst i vassdragene og innerst på veiene.

Bekjempelse på privat eiendom er basert på forståelse for problematikken. Derfor er det viktig å informere om utfordringene og problemene knyttet til fremmede arter, og samarbeide med aktører som kan påvirke private hageeiere til økt forståelse for dette.

Koordinering av ordinær kantslått opp i mot bekjempelse av fremmede arter er en forutsetning for å lykkes i å redusere utbredelsen av fremmede arter. Dette krever samarbeid mellom lokale og regionale aktører så lenge kantslått langs europaveiene i stor grad utføres av et og samme firma. Dette er spesielt viktig med tanke på slått av frømodne planter. Slirekneartene spres i hovedsak vegetativt. Det vil si at kantslått, flytting av jordmasser og dumping av hageavfall er de viktigste årsakene til spredning.

Kommunen selv kan også samkjøre ordinær kantslått langs vei, med bekjempelse av fremmede arter. Tidspunkt for kantslått med hensikt å redusere frøspredning hos hagelupin vil variere fra lokalitet til lokalitet. Men ved å bevisstgjøre mannskap og skape forståelse for viktigheten av riktig metode kan man redusere spredning og utvikling av hagelupin. Det er veldig viktig å være bevist på bekjempelse av slirekneartene, da disse spres vegetativt. Man må derfor unngå å slå denne arten.

Fremmede arter har ulike spredningsmetoder, og det vil derfor være ulike bekjempelsesmetoder for hver art. Samtidig frøsetter de ulike artene til ulike tidspunkt, derfor kreves det at man overvåker plantenes utvikling gjennom vekstsesonger for å gjøre bekjempelsen mest mulig effektiv. Vi sett at for eksempel hagelupin utvikler seg til ulike tidspunkt fra lokalitet til lokalitet. Det ser også ut til at områder som er slått ned responderer med å sette ny blomst raskere enn i bestander som ikke er forsøkt bekjempet. Dette er derfor viktig med nøyaktig planlegging av bekjempelse og oppfølging av lokalitetene gjennom sesongen.

Bilder viser en liten kjempespringfrø (*Impatiens glandulifera*).

Meråker kommune har store utfordringer knyttet til spredning av fremmede arter. Vi foreslår at det skilles mellom hvor man i Meråker skal bekjempe og hvor man skal utrydde lokaliteter.

Bekjempelse vil si å ha som formål å hindre videre spredning av arten. Det vil si å hindre frøsetting. Her bør man finne de lokalitetene som er viktigst med tanke på spredningsfare. Nærhet til vann og kantslått er viktige faktorer som spiller inn. Pionerlokalteter som ligger nært utbredelsesgrensen for arten er også viktig for å hindre videre spredning inn i nye områder.

Man bør definere et hensiktsmessig område der formålet er å utrydde. I dette område jobbes det mer intensivt. Det vil si å bekjempe flere ganger i året, og eventuelt å taksere på ny med bil for å fange opp bestander som er oversett. Her bør man også hvis det er mulig benytte plantevernmidler for å redusere arbeidsmengden mest mulig.

Det viktigste for Meråker kommune er å få kartlagt resterende veier i 2014, samt å fortsette jobben med å hindre videre spredning.

Videre er det viktig å legge en strategi for bekjempelse og utryddelse, slik at man gjør jobben riktig og enklest mulig.

Hagelupin og Kjempebjørnkjeks/Tromsøpalme kommer tidligere enn slirekne og springfrø, og derfor kreves det at man følger opp lokalitetene av de ulike artene gjennom hele vekstsesongen.

UTiNA AS har sommeren 2013 bekjempet fremmede arter langs utvalgte veier i henhold til Meråker kommunes instruks. Samtidig har UTiNA AS hatt løpende dialog med kommunen om utfordringer og problemstillinger som vi ikke så før jobben startet.

Fylkesmannen
i Nord-Trøndelag

Statens vegvesen

Fremmede arter er regnet som en av de største truslene mot verdens økosystemer, planter og dyr. I juni 2012 ble «Fremmede arter i Norge- med norsk svarteliste 2012» presentert av Artsdatabanken. For å ha en samlet og målrettet innsats mot fremmede arter og for å stanse tap av biologisk mangfold, har Regjeringen utarbeidet en felles nasjonal strategi, hvor det er gitt nasjonale mål, prinsipper, strategier og konkrete tiltak mot disse artene. Det er i dette perspektivet at Fylkesmannen i Nord-Trøndelag og Statens vegvesen har inngått samarbeid om kartlegging og bekjempelse av fremmede skadelige arter.

RETNINGSLINJER

Samarbeidsprosjektet

«Fremmede arter langs E6 og E14 i Nord-Trøndelag»

Kartlegging og bekjempelse av fremmede skadelige arter i Nord-Trøndelag langs E6 og E14. Konkretisering av innholdet i samarbeidet mellom Fylkesmannens miljøvernavdeling og Statens vegvesen.

Fylkesmannens miljøvernavdeling og Statens vegvesen koordinerer sin samlede innsats og ressurstilgang inn mot et samarbeid med de aktuelle kommunene (9 kommuner) med E6 og E14 i Nord-Trøndelag. Dette er kommunene Namsskogan, Grong, Snåsa, Steinkjer, Inderøy, Verdal, Levanger, Stjørdal og Meråker.

I 2012 har Namsskogan kommune gjennomført både kartlegging og bekjempelse av arten hagelupin blant annet langs E6 i kommunen. Både fylkesmannens miljøvernavdeling og Statens vegvesen ønsker å benytte den erfaring som er etablert i Namsskogan gjennom dette arbeidet.

Kartlegging av hagelupin

Kartleggingen av hagelupin gjennomføres ved at lokaliteten avgrenses med en flate (polygon) på kart. I tillegg registreres det hvor mange planter som vokser på lokaliteten. På store lokaliteter med mange planter telles en mindre del av lokaliteten og tallet ganges opp til hele lokaliteten. I kartleggingsopplegget i Namsskogan i 2012 ble det talt i antallsklasser: enkeltplante, 2-10 planter, 11-49 planter og 50 eller flere planter. For ikke å miste informasjon om effekten av bekjempelse, vil vi fra 2013 av bruke det faktiske (eller estimerte) antallet planteindivider. En slik måte å gjennomføre kartleggingen på vil gi vesentlige tilleggsopplysninger om omfanget av hagelupin på de ulike plasser i kommunen. Dette vil gi et godt grunnlag for effektiv gjennomføring av tiltak for bekjempelse av hagelupin.

Kartleggingen vil kunne foregå gjennom mer eller mindre hele sommeren, men er lettest å gjennomføre når hagelupinen blomstrer.

Hagelupin Lupinus polyphyllus kan forekomme i tette bestander både langs E6, E14 og andre veger i Nord-Trøndelag. Arten har et høyt spredningspotensiale med et stort potensiale for økologiske negative effekter. Hagelupin truer engvegetasjon, gjennom spredning ut på eng som ikke er i hevd og endrer jordegenskapene. Foto: Paul Harald Pedersen.

Kartleggingsdataene legges inn i Artsdatabankens rapporteringssystem Artsobservasjoner fortløpende av den som utfører registreringen eller av en annen «autorisert» person. Innleggingen i Artsobservasjoner gjøres inn mot et prosjektnavn. I forhold til klassifiseringen i 2012 har vi blitt enig med Artsdatabanken om at enkeltplante registreres med tallet 1, 2-10 planter registreres med tallet 5, 11-49 planter registreres med det estimerte antall planter, og 50 planter eller flere også registreres med det estimerte antallet planter på lokaliteten.

Når det registreres større forekomster av hagelupin, bør lokaliteten dokumenteres med foto/bilde som også synliggjør lokaliteten i Artsobservasjoner.

Dersom det under feltkartleggingen brukes papirkart, må lokalitetsavgrænsningen også legges inn i Artsobservasjoner i forbindelse med rapporteringen. Når dette er gjort, kan de registrerte lokalitetene lettere synliggjøres på et «arbeidskart», jfr. retningslinjene side 3. Dette blant annet som et viktig hjelpemiddel for å kunne synliggjøre lokaliseringen og størrelsen på områdene med forekomst av hagelupin, eller annen fremmed art, for den eller de som skal utføre bekjempesarbeidet. Dette som en kvalitetssikring og tydeliggjøring av artens lokalitet og omfang.

Ved rapporteringen skal man bruke prosjektnavnet «Fylkesmannen i Nord-Trøndelag - fremmede arter». Ved at dette gjøres vil både Statens Vegvesen og Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, og for så vidt «hvem som helst» med brukerkonto i Artsobservasjoner ha lettere adgang til å hente ut kartleggingsdataene fra dette samarbeidsprosjektet. Dette betyr at prosjektet kontinuerlig vil kunne ha god oversikt, blant annet på kart, over utviklingen og status i kartleggingsarbeidet i prosjektet.

Etter henvendelse fra fylkesmannen vil Artsdatabanken gjennomføre kurs for de aktuelle personer som skal gjennomføre kartleggingsarbeidet i den enkelte kommune. Kurset/kursene må være gjennomført før 15. april.

Bekjempelse av hagelupin

Bekjempelsen må foretas i juni måned, før blomstring. Dette for å unngå ny frøspredning det aktuelle året som bekjempelsen gjennomføres, og på denne måten gjøre bekjempelsen mest mulig effektiv og virkningsfull. Det vil være mest effektivt å gjennomføre kappingen 2 ganger i løpet av sommeren. Dette for å forhindre ny blomstring samme år på strekninger hvor bekjempelsen er blitt gjennomført i juni.

Bekjempelse av små forekomster, eksempelvis kartlagte lokaliteter med 1-10 planter, bør enten bekjempes ved bruk av plantevernmidler eller spas opp med rot samtidig som kartleggingen gjennomføres. Det fordi dette er det mest effektive arbeidsopplegget med tanke på å hindre at små forekomster skal kunne gi grunnlag for ytterligere spredning av hagelupin i et område. Større forekomster må bekjempes mekanisk via et eget opplegg etter at kartleggingen er gjennomført for en lengre strekning.

Forekomstene av hagelupin langs vei har ofte en utbredelse fra veilegget ut over den avstanden fra veien som den ordinære kantryddingen rekker ut til. I tillegg gjennomføres den ordinære kantryddingen i en tidsperiode etter juni måned. Konsekvensen av dette er at det må lages en egen bestilling (spesialbestilling) av oppdrag for bekjempelse av hagelupin langs E6 og E14. Statens vegvesen og fylkesmannens miljøvernavdeling avklarer og koordinerer dette opp mot den enkelte kommune slik at den aktuelle kommune foretar spesialbestillingen etter behov i kommunen. Det kan også være aktuelt at flere kommuner går sammen om en slik spesialbestilling.

Før bekjempelsen gjennomføres, er det viktig at grunneierne som blir berørt av bekjempelsen, er orientert om tiltaket på forhånd, og at den aktuelle grunneier aksepterer at bekjempelsen gjennomføres. En anbefalt måte å gjøre dette på er at det utformes og sendes ut et fellesbrev til samtlige aktuelle/potensielt berørte grunneiere, hvor det orienteres om at det skal gjennomføres kartlegging og bekjempelse av fremmede arter langs E6 og/eller E14. De grunneiere som eventuelt ikke ønsker at bekjempelse skal gjennomføres må melde fra om det innen en angitt frist. Kommunens kartprogram med kobling mot matrikkelen, eksempelvis GIS/LINE, kan med fordel brukes som hjelpemiddel for å få oversikt over hvem de aktuelle grunneierne er.

Kommunen må legge til rette for deponering av mekanisk bekjempete planter. Dette for å redusere muligheten for uønsket spredning gjennom frø.

Det kan nevnes at entreprenører som i dag driver direkte vedlikehold av vei, og som i en del tilfeller blir engasjert til ordinær kantrydding langs vei, besitter maskinelt utstyr som rekker 8 m ut fra veikanten/ veilegget. Det skal også være slik at noen av disse allerede i dag har utstyr som rekker 10 m ut fra veikanten/ veilegget.

Dette betyr at spesialbestillingen fra kommunen må eksempelvis kunne bestå av følgende pakke: Kommunen engasjerer firma med mekanisk ryddeutstyr med rekkevidde 8 – 10 m ut fra veilegget. Denne kantryddingen gjennomføres på kartlagte og dokumenterte strekninger med hagelupin langs E6 og E14. Kantryddingen skilles ut fra Statens vegvesen sin ordinære kantrydding og gjennomføres første gang i løpet av juni måned og andre gang i løpet av august måned. Bekjempelsen må i begge tilfeller gjennomføres før ny blomstring. Forekomst

av hagelupin på disse strekninger og som ligger utenfor "beltet" på 8-10 m, bekjempes ved at kommunen engasjerer annet mannskap, eventuelt samme mannskap, for mekanisk kapping av hagelupin. Bekjempelse av hagelupin langs E6 og E14 gjøres ved bruk av metoden mekanisk bekjempelse. Det gjennomføres altså kantrydding 2 ganger pr. sesong. Dersom det skulle vise seg at mekanisk bekjempelse må etterbehandles med bruk av plantevernmidler må dette vurderes nærmere av Statens vegvesen og fylkesmannens miljøvernavdeling.

Om ovennevnte utføres i en operasjon eller to, er et praktisk spørsmål.

De kartlagte feltene hvor det gjennomføres bekjempelse legges inn i Artsobservasjoner som en egen post og merkes som bekjempet. Ved at det gjøres på denne måten, vil både fylkesmannen og Statens vegvesen og også andre med adgang til prosjektet «Fylkesmannen i Nord-Trøndelag – fremmede arter» kunne få kontinuerlig oversikt over bekjempelsesomfanget på kart i forhold til det totale omfanget av de kartlagte forekomstene av hagelupin. I følge Artsdatabanken vil det være behov for å videreutvikle denne delen av Artsobservasjoner.

Kartlegging og bekjempelse av slirekne, springfrø, kjempebjørnekjeks/ tromsøpalme og rynkerose

Kartleggingen av *springfrø*, *slirekne*, *kjempebjørnekjeks/ tromsøpalme* og *rynkerose* bør gjennomføres etter samme mal som kartleggingen av hagelupin, jfr. ovenfor. Kartleggingen av disse artene bør gjennomføres samtidig med kartleggingen av hagelupin.

Kjempebjørnekjeks *Heracleum mantegazzianum* kan også forekomme i tette bestander både langs E6, E14 og andre veger i Nord-Trøndelag. Arten har et høyt spredningspotensiale med et stort potensiale for økologiske negative effekter. *Kjempebjørnekjeks* erstatter all annen vegetasjon og er et velkjent problem. Foto: Paul Harald Pedersen.

Springfrø bør bekjempes fullt ut etter samme opplegg som skissert for hagelupin ovenfor.

De øvrige artene nevnt ovenfor bekjempes også i utgangspunktet ved mekanisk kapping av plantene. Det som er spesielt for samtlige av disse artene unntatt springfrø, er at det er helt nødvendig å benytte plantevernmidler etter at den mekaniske kappingen er gjennomført. Dette betyr at Statens vegvesen og fylkesmannens miljøvernnavdeling må gi aksept for at det benyttes bruk av plantevernmidler for effektivt å kunne bekjempe disse artene.

Kartleggingen og bekjempelsesopplegget for disse artene, langs E6 og E14, må gjennomføres etter samme metode og opplegg mot Artsobservasjoner slik som beskrevet for hagelupin.

Parkslirekne *Fallopia japonica* kan også forekomme i tette bestander både langs E6, E14 og andre veger i Nord-Trøndelag. Arten har et høyt spredningspotensiale med et stort potensiale for økologiske negative effekter. Parkslirekne er en velkjent problemart, som truer all type vegetasjon.

Foto: Paul Harald Pedersen.

Informasjon

Det er viktig å informere befolkningen aktivt hvorfor og når kartlegging og bekjempelse av de nevnte artene foran skal gjennomføres. Dette bør gjøres via et sammensatt opplegg for informasjon, eksempelvis ved bruk av flygeblad til samtlige innbyggere i kommunen, i kommuneavisa, andre aviser både lokalt, regionalt og nasjonalt, gjennom radio og TV.

Møter med kommunene

Det er nødvendig og svært viktig at fylkesmannens miljøvernnavdeling og Statens vegvesen i samarbeid gjennomfører møterunder med kommunene. Dette gjelder kommuner både enkeltvis og regionvis. Dette må senest være gjennomført innen utgangen av februar måned.

Kurs

Kunnskapsformidling til kommunene både når det gjelder de aktuelle artene, metode for kartlegging og gjennomføring av bekjempelsen er også både nødvendig og viktig. Kurs for kommunene og eventuelt andre bør arrangeres senest i løpet av mars måned.

I løpet av våren/forsommeren legges det opp til et feltkurs for kommuneansatte og personell som skal gjennomføre kartlegging og bekjempelse av fremmede arter.

I løpet av høsten tas det sikte på å samle de kommunene som har gjennomført kartlegging og bekjempelse av skadelige fremmede arter til erfaringsutveksling omkring opplegg for kartlegging og metoder for bekjempelse. Dette for å kunne foredle og eventuelt justere og forbedre metodene.

Avsetting av midler i en pott for koordinering opp mot søknader fra kommunene

Fylkesmannens miljøvernavdeling og Statens vegvesen etablerer et opplegg hvor midler som er avsatt til dette prosjektet blir koordinert inn i en samlet pott. Fylkesmannens miljøvernavdeling har det daglige ansvaret for denne koordineringen og utbetaling til tiltak (kartlegging og bekjempelse) til den enkelte kommune.

Det er slik vi ønsker at vegkantene både langs E6, E14 og andre veger i Nord-Trøndelag kan fremstå i framtida. Foto: Gry Tveten Aune.

Prosjektets framdrift vil avhenge av eventuell årlig tildeling av midler fra Statens vegvesen gjennom budsjettprosessen.

Kommunen må årlig søke om midler til tiltak

Kommunen må årlig søke fylkesmannen om midler til gjennomføring av tiltak (kartlegging og bekjempelse) innen 1. mars.

Steinkjer 27. mai 2013

Paul Harald Pedersen
Viltforvalter
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag

Monica Ness
Miljøkontakt
Statens vegvesen

Kartlegging og bekjempelse av fremmede skadelige arter i Meråker kommune

KRAV:

Metode:

Kartlegging og bekjempelse skal følge retningslinjer gitt i samarbeidsprosjektet “fremmede arter langs E6 og E14 i Nord-Trøndelag”. Retningslinjene vedlagt mail

Må ha kurs i bruk av artskart.

Beskrivelse av arbeidsoppdrag:

Under er utdrag av søknad til fylkesmannen i Nord-Trøndelag satt opp for å beskrive arbeidsoppdraget. Videre er det lagt ved et kart ved mailen over Meråker, hvor tidligere kartlagte områder er merket med “tykk” rød, gul, blå stripe

Planer for kartlegging og bekjempelse i Meråker kommune 2013:

Prosjekt 1, 2013: E14, Meråker kommune, Kartlegging og bekjempelse fremmede arter

Kartlegging E14 i 2013:

Kartlagt i 2012:

2. Tovmovollen på Teveldalen til Turifoss, ca 10 km

Kartlegging av resterende strekninger:

1. Fra Riksgrensen til Tovmovollen ved Teveldalen, ca 5,5 km
3. Turifoss til Brenna, ca 2,4 km
4. Brenna til bru ved Gudå, ca 9 km
5. Fra bru ved Gudå til kommunegrense Stjørdal, ca 6 km

Plan for kartlegging

Under kartlegging av hagelupin langs E14 i Meråker kommune 2013, vil og eventuelle forekomster av kjempebjørnekjeks/tromsøpalme og kjempespringfrø bli registrert.

I områdene 1, 3, og 5 er det lite bebyggelse og sideveger. I disse områdene kartlegges det av hagelupiner som tilknytning til grunn som tilhører Statens vegvesen eller ikke. Område 4 er mer tettbygd strøk med mange mindre privateiendommer ned mot E14. For denne strekningen vil kun arealet til Statens vegvesen bli kartlagt i første omgang.

Kartleggingen vil bli kartfestet med GPS koordinater og registrering av antall og avgrensning vil følge retningslinjer gitt av fylkesmannens miljøavdeling og Statens vegvesen, og bli lagt inn i artsobservasjoner under prosjektet «Fylkesmannen i Nord-Trøndelag – fremmede arter».

Bekjempelse fremmede skadelige arter E14 i 2013:

Skal en forsøke å bekjempe de uønskede artene må en starte strategisk riktig. Frø sprer seg lett medstrøms med vann. Av den grunn må bekjempelse av hagelupin, og eventuelle forekomster av andre fremmede skadelige arter, starte øverst i vassdrag.

I 2013 ønsker vi å starte bekjempelse på E14 langs strekningen Riksgrensen til Turifoss. Dette er område 1 og 2 nevnt over, og er til sammen på ca 15,5 km. Videre må to sideveger på Teveldalen tas

med. Dette for å unngå ny spredning fra sideveg inn på E14. Øverst i sideveg som går opp fra Tovmodalen og inn til Ivarsmyra er det kartlagt kjempespringfrø som tas med i denne bekjempelsen.

Bekjempelse vil starte i juni etter at plantene er kommet i god vekst, men før blomstring.

Plan for bekjempelse:

Vi ønsker å benytte både mekanisk og kjemisk bekjempelse i 2013. Områder med store forekomster vil bli mekanisk bekjempet. Her vil det benyttes kantklipper og motorryddesag.

På lokaliteter med få planter ønskes vi å punktsprøyte med et systemisk plantevernmiddel.

Området langs E14 som vi i 2013 ønsker bekjempelse krever ikke at vi leier inn kantklipper med en rekkevidde på 8 – 10 m. Lokalitetene langs denne strekningen vil vi kunne klare å starte bekjempelse på med kantklipper og motorryddesag. Dette ut fra karleggingsresultater i 2012.

Prosjekt 2, 2013: Meråker kommune, Fylkes- og kommuneveier, kartlegging og bekjempelse fremmede arter

Kartlegging fylkes- og kommuneveier i 2013:

Kartlagt i 2012:

1. Torsbjørkdalveien (kommunal og privat), ca 12,5 km
2. Kopperåveien kommunal og privat del, ca 9 km
3. Trøbakkveien, ca 2 km

Karlegging fylkes- og kommuneveier 2013:

4. Kopperåveien (R751), ca 2,5 km
5. Stordalsvegen (F1 og F3), ca 22 km
6. Fersdalsvegen (F2), fra Kvernbecken til Sulamo ca 21 km + ca 2,5 km kommunal og privat
7. Sørsivegen (F4), ca 5 km

Plan for kartlegging

Under kartlegging av hagelupin langs fylkes- og kommunale veger i Merker kommune 2013, vil og eventuelle forekomster av kjempebjørnekjeks/tromsøpalme og kjempespringfrø bli registrert.

I områdene med lite bebyggelse og sideveger vil kartleggingen ikke ta hensyn til eierforhold vegeier og område utenfor. I disse områdene kartlegges fremmede skadelige arter som har tilknytning til vegen. I område med bebyggelse mot veg vil kun eiendom til veg bli kartlagt.

Kartleggingen vil bli kartfestet med GPS koordinater og registrering av antall og avgrensning vil følge retningslinjer gitt av fylkesmannens miljøavdeling og Statens vegvesen, og lagt inn i artsobservasjoner under prosjektet «Fylkesmannen i Nord-Trøndelag – fremmede arter».

Bekjempelse fremmede skadelige arter Fylkes-, kommunale og private veger 2013:

Skal en forsøke å bekjempe de uønskede artene må en starte strategisk riktig. Frø sprer seg lett medstrøms med vann. Av den grunn må bekjempelse av hagelupin, og eventuelle forekomster av andre fremmede skadelige arter, starte øverst i vassdrag.

På de kartlagte vegene ble det dokumentert små enkeltforekomster av hagelupin øverst. Etter veg 6 Fersdalsvegen, ble det og funnet kjempespringfrø når bekk som renner ut i Feren. Ut fra denne kartleggingen ønsker vi i 2013 ønsker vi å starte bekjempelse øverst på vegene 1, 2, 3, 4, 5, og 6. Bekjempelse vil starte i juni etter at plantene er kommet i god vekst, men før blomstring.

Plan for bekjempelse:

Vi ønsker å benytte både mekanisk og kjemisk bekjempelse i 2013. Områder med store forekomster

vil bli mekanisk bekjempet. Her vil det benyttes kantklipper og motorryddesag.

På lokaliteter med få planter ønskes vi å punktsprøyte med et systemisk plantevernmiddel.

Rapport:

Det skal leveres en rapport. Rapporten skal inneholde:

- Utførte registreringer
- Omfang
- utført bekjempelse med metode
- vurdering for videre arbeid kommende år for:
 - o registrering
 - o bekjempelse

Pris:

Timepris eks mva.

- Karlegging
- Bekjempelse

Timeprisene skal dekke diett, kjøring, rapport (inkludere alle kostnader).